

TEKST: Leo van Westerhoven

FOTO'S: TF-55, Liepke Plancke / AVVD

‘In opperste concentratie naar beneden’

In het zuiden van Afghanistan werd de Nederlandse parageschiedenis in de zomer van 2009 herschreven. Operators van het Korps Commandotroepen maakten voor het eerst in zestig jaar een operationele inzetsprong in vijandelijk gebied. Een terugblik op een historische sprong van negen operators en hun Afghaanse tolk.

De meest ervaren paraploeg van het KCT, de gespecialiseerde (zuurstof)ploeg van 105 Commandotroepencompagnie en onderdeel van Taskorce 55, wordt aangewezen voor de missie.

‘De opdracht was ongezien te infiltreren’, weet sergeant-1 Sander, de *Forward Air Controller* van de ingezette paraploeg, nog. ‘De vraag was hoe ongezien in een gebied te komen waarin de toegangsroutes voorspelbaar en IED-gevoelig (*Improvised Explosive Devices*, red.) zijn. Al snel bleek een inzet per parachute van grote hoogte de meest reële methode om op een snelle, geruisloze en relatief veilige manier in het missiegebied te infiltreren.’

De meest ervaren paraploeg van het KCT, de gespecialiseerde (zuurstof) ploeg van 105 Commandotroepencompagnie en toen onderdeel van Taskorce 55 (TF55), wordt aangewezen voor de missie. De ploeg start met het *Military Decision Making Process*, de zogenoemde isolatiefase. Elk ploeglid krijgt een specifieke taak toebedeeld om de opdracht te analyseren. Alle mogelijkheden, *what if*-scenario's en informatiebronnen worden doorgesproken.

Ook de twee *dispatchers* (afwerpers) komen in beeld. ‘Wij schepten deels de randvoorwaarden voor de inzetsprong. De ploeg werkte het tactische plaatje uit, wij namen het springtechnische gedeelte voor onze rekening’, vertelt sergeant-majoor Mark, eerste afwerper en tevens springleider. ‘Het transportvliegtuig, een C-130 Hercules, is door de J3 Air aangevraagd. Adjutant Richard, onderofficier para-operatieën van TF55, is als *tandemmaster* aan de ploeg toegevoegd. Hij heeft de operators gebriefd over de inzetsprong en de terreinkenmerken van de dropzone (DZ, red.). Samen hebben we de vliegers op de inzetdag nog een korte update gegeven.’

Er wordt gekozen voor een HALO-sprong: *High Altitude, Low Opening*. Hierbij ga je van grote hoogte via een vrije val naar heel laag voor je het valscherp opent en op GPS-coördinaten naar de DZ vliegt. Dit heeft als voordeel dat de ploeg snel op de grond staat en nooit ver van elkaar terecht komt. ‘We besloten dat de tolk ook mee moest, aangezien we de Afghaanse taal niet machtig zijn’, zegt Richard. ‘Toen hem kort voor *take-off* door de ploegcommandant werd verteld dat ik hem van

kilometers hoogte als tandempassagier per parachute mee naar beneden zou nemen, was hij compleet verrast. Dat had hij nog nooit gedaan. Dankzij zijn eergevoel voor zijn land zei hij al snel ja.’

‘Guardian angels’

Het is donker als in de Hercules de operators zich ontspannen voorbereiden op hun sprong. Het licht is gedempt, zodat hun ogen snel aan de duisternis wennen als ze springen. Ze hebben weliswaar nachtzichtapparatuur, maar die gebruiken ze pas als ze op de grond zijn.

Intussen brengen twee Nederlandse F-16's met hun sensoren het inzetgebied in kaart. Eén van de gevechtsvliegers is majoor Joost van 312 squadron. Hij heeft ruim drieduizend vlieguren én ruime frontervaring. ‘Vooral omdat het onze “eigen jongens” betrof, voelde ik mij zeer betrokken bij deze missie’, herinnert Joost zich. ‘Samen met mijn *wingman* namen we hierbij primair de rol van guardian angels op ons. We fungeren daarbij als gewapende rugdekking vanuit de lucht en als morele ondersteuning. Onze F-16 is erg goed in deze taak en wij trainen hier dagelijks voor. We voeren ook een enorme slagkracht met ons mee, met een ongeëvenaarde trefzekerheid.’

Ondertussen wordt Mark als springleider in de “Herc” continu door de crew geïnformeerd over de actuele meteorologische gegevens en de tijd tot de dropping. Twintig minuten voor tijd maken Richard en de tolk zich gereed. Tien minuten later hangt de rest van de ploeg ook de parachute en uitrusting om, geholpen door afwerpers Mark en Han. Op zes minuten voor exit zakt de laadklep van het vliegtuig open. Het licht erboven springt op rood.

De operators ondergaan de allerlaatste controles. Uitrusting en parachute in orde? Geen losse eindjes? Duimen gaan omhoog. Door de zware uitrusting die ze met zich meetorsen schuifelen ze richting de ramp. Daar staan Mark en Han te wachten. Als meest ervaren ploeglid

Op 'nul' licht het verlossende green-on-go op. Tijd om te vertrekken

---

Alle deelnemende militairen kregen voor hun inzetprong de operationele vrije val-wing uitgereikt door kapitein (buiten dienst) Siem Boons, zelf drager van het erkenningssteken.

en door zijn afspringgewicht van ruim 190 kilo is Sander als eerste aan de beurt. Zijn ogen blijven op de springleider gericht. Die steekt zijn wijsvinger op: nog één minuut voordat Sander van de ramp afstapt en in de inktzwarte nacht verdwijnt. Dan nog dertig seconden, tien seconden.

Op 'nul' licht het verlossende *green-on-go* op. Exit, tijd om te vertrekken. Dit herhaalt zich tot Richard als hekkensluiter aan de beurt is. Met zijn Afghaanse tandepassagier, plus de uitrusting van beide aan hem vastgesnoerd, is de tandem met een afspringgewicht van 250 kilo, de zwaarste van het stel. Op Richards teken gaat de tolk aan hem hangen, met zijn hoofd omhoog en handen aan de schouderbanden. Dan vallen ze naar voren en zijn ook zij overgeleverd aan de zwaartekracht.

Concentratie

Aan de Afghaanse hemel vallen negen Nederlandse sterren. De adrenalinestoot die de vrije val veroorzaakt, is een natuurlijke reactie op mogelijk gevaar. De operators bereiken in amper tien seconden een topsnelheid van zo'n 200 kilometer per uur, de zogenoemde *terminal velocity*. Dit laat geen ruimte voor vergissingen. 'Maar al val je in opperste concentratie met een noodgang naar beneden, er is ook tijd om met volle teugen van het moment te genieten', zegt Sander. 'Hier train je tenslotte voor.'

Na pakweg veertig seconden vrije val activeert Sander zijn hoofdvalscherm. Met steeds kortere tussenpozen volgen de anderen zijn voorbeeld. Na de gebruikelijke controles vliegen ze nog enkele minuten geruisloos en ongezien in een strakke diagonaal, met onderling verschillende hoogtes, door de lucht.

Gevechtsvlieger Joost: 'Ik heb opnamen gemaakt met mijn doelaanwijspod. Deze is in staat dag en nacht haarscherpe beelden van iedere situatie tevoorschijn te toveren. Tegelijkertijd scanden we de grond op verdachte bewegingen en waren we bezig met *contingency planning*: Wat als de DZ onderkend wordt? Wat als iemand tijdens de landing een ledemaat breekt of operators geïsoleerd raken? Wat als er tijdens vuurcontact geen radiocontact is met Sander? Ik was me er terdege van bewust dat ze dan middenin vijandelijk gebied compleet op zichzelf zijn aangewezen. Je bent dan de levenslijn in een strijd van leven op

dood en voelt je persoonlijk verantwoordelijk voor het welzijn van de operators. Ik dacht: er zal ze niets overkomen – *"not on my watch"*. Het was een fantastisch moment toen de radiostilte werd verbroken en Sander de verlossende woorden sprak dat hij en de rest van de ploeg heelhuids geland waren.'

Eenmaal geland is de euforie van korte duur. Het van grote hoogtes uit een vliegtuig springen is simpelweg een methode om ongezien van A naar B te komen. Daarna begint de opdracht pas echt. Na het verstoppen van de valschermen gaat de nachtelijke infiltratie over een afstand van zo'n zeven kilometer te voet verder. Hierbij moest, elk met ruim zestig kilo aan uitrusting bij een temperatuur van 28 graden, een hoogteverschil van ruim twee kilometer worden overbrugd.

'Na herhaaldelijk om beurten in de lucht te hebben bijgetankt en dik zes uur on station te zijn geweest werden we afgelost door twee F-15E Strike Eagles', zegt Joost. 'Met een laatste blik achterom nam ik met pijn in het hart afscheid van de operators die achter de bergrug al klimmend uit het zicht verdwenen. Dit moment vervulde mij oprecht met trots dat ik deel mocht uitmaken van zo'n club professionals op missie.'

Vuurcontact

Dat de operators bij de uitvoering van hun taak zwaar op de proef zijn gesteld is een understatement. Overdag loopt het kwik op tot 57 graden. Schaduw is er nauwelijks, op de camouflagenetjes na. De genadeloze zon en dorst doen de watervoorraad verdampen. Op enig moment ontstaat vuurcontact met de vijand en is vuursteun vanuit de lucht meer dan wenselijk.

Joost: 'Op dat moment stond ik op QRA (*Quick Reaction Alert*, red.). Op Kandahar Airfield stonden twee F-16's en *crews* in de startblokken om zo vlug mogelijk *airborne* te gaan. Zodra de noodoproep van *Dynamite* (de *callsign* van Sander, red.) mij bereikte, ging het adrenalinegehalte en de hartslag omhoog. Eenmaal *on scene* schetste Sander rustig de situatie. Hij gaf direct de coördinaten door waarop ik een wapen moest inzetten. Ik vertrouwde hem blindelings. Sander is uitermate gekwalificeerd en ervoor opgeleid ons naar een doel te praten. Als Sander luchtsteun inroept, weet je dat er echt wat aan de hand is. Dan liggen

'Aan de Afghaanse hemel vallen negen Nederlandse sterren'

ze onder vuur en lopen Nederlandse levens gevaar.'

Sander: 'Regelmatig had ik tijdens deze missie verbinding met vliegers in de lucht. Ongeveer alle wapensystemen in de lucht die we in huis hebben, werden tevoorschijn getoverd. Maar voornamelijk waren het onze eigen Nederlandse F-16's en Apache gevechtshelikopters die zich in het gevecht mengden. De dagen op de berg waren slopend. Van slapen is weinig terechtgekomen. Het was constant alert zijn op een eventuele aanval.'

Sigaar

Na vijf dagen wordt het team door een Nederlandse Chinook van de berg gehaald. De historische missie (de laatste operationele inzet-

sprong door Nederlandse militairen was op 10 maart 1949, tijdens de Tweede Politionele Actie in voormalig Nederlands-Indië) is voltooid en geslaagd. De actie vormt een essentiële bijdrage aan de veiligheid van de grondeenheid van TF-55. Op 15 december 2009 krijgen de deelnemende militairen voor hun inzetsprong de operationele vrije val-wing uitgereikt door kapitein (buiten dienst) Siem Boons, oud-paracommando en zelf drager van het erkenningsteken.

'Bij terugkomst op ons kamp in Tarin Kowt hebben we ter afsluiting eerst samen een sigaartje gerookt', zegt Richard. 'Maar eenmaal terug in Roosendaal realiseerden we ons pas echt dat het toch wel heel bijzonder is geweest.'

